

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ»

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В
ОСВЕНЦІМІ

УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК В М. ЕЛЬБЛОНГ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА

AKADEMIA
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Міжнародної науково-практичної конференції**

Мукачево
16 травня 2024 року

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2024 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 488 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

СІМ'ЄЮ ЩОДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	96
ІВАНОВА В.В., ПРОДАН Є.О. ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	99
ІВАНОВА В.В., ШКІРЯ Я.М. ВИХОВАННЯ СЕНСОРНОЇ КУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	101
ІЛЬНИЦЬКА М.І., ХОМА О. М. РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРНО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЧИТАННЯ.....	104
КІСІЛЬ І. Р., ГАЙДИС В. І., РОСТИКУС Н. П. СИТУАЦІЙНІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	106
КАРАБИН Р.М., МОЛНАР Т.І. РОЛЬ ПОЗАУРОЧНОЇ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	108
КАС'ЯНЕНКО О.М., БЕЛЕНЬ А.Р. СПЕЦИФІКА РОБОТИ АСИСТЕНТА ВИХОВАТЕЛЯ В ГРУПІ КОМПЕНСУЮЧОГО ТИПУ.....	110
КАС'ЯНЕНКО О.М., ДИЧКА М.Ю. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ СПРИЙНЯТТЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	113
КИРЛИК В.В. РОЛЬ ІНЖЕНЕРНОЇ ОСВІТИ У РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТНО СПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ.....	115
КОВРЕЙ Д.Й., МЕДВЕ М.О. ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....	117
КОГУТИЧ М.В., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ЗАСТОСУВАННЯ ПОШУКОВИХ ЗАВДАНЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	120
КОРОЛОВИЧ В. В., ФЕНЧАК Л. М. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	122
КУДИРКО О.В. АКТУАЛЬНІ НАВИЧКИ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	124
КУЗЬМА О.І., ХОМА О. М. РОЛЬ ТА ЗАВДАННЯ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ.....	126
КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	128
ЛЕНДЕЛ В.В. ІНТЕРАКЦІЯ І СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНІЙ ТЕОРІЇ І.ГОФМАНА	130
ЛІБАК Н. А. ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ НА ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ	133
МАХЛИНЕЦЬ Е.В., КОБАЛЬ В.І. МНЕМОТЕХНІКА В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	135
МИКУЛІНА А. К., АРДЕЛАН Я.О., БОБРУШКО Н.В. ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	137
МІШКУЛИНЕЦЬ О.О., БОБАЛЬ І.І. ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В УМОВАХ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОГО УЧНІВСЬКОГО КОЛЕКТИВУ.....	139
МІШКУЛИНЕЦЬ О.О., ПОПАДИНЕЦЬ А.С. ТОЛЕРАНТНІСТЬ МОЛОДШИХ	

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

finansovoyi-gramotnist-ukrayintsiv--polipshivsya--rezultati-doslidjennya (дата звернення: 08.05.2024)

2. Рамки фінансових компетентностей дітей та молоді України. URL : <https://talan.bank.gov.ua/uploads/files/ramka-finansovikh-kompetetnostei-ditei-ta-molodi-ukrayini.pdf> (дата звернення: 08.05.2024)

УДК: 376.011.3-051-057.164:316.663(043.2)

КУЗЬМА О.І.,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 013 Початкова освіта,
Мукачівський державний університет

ХОМА О. М.,
канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри
теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет

РОЛЬ ТА ЗАВДАННЯ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ

Сьогодні в Україні успішно функціонують заклади загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням. Вітчизняною нормативно-законодавчою базою прийнято низку Законів, Постанов Кабінету Міністрів, Наказів Міністерства освіти і науки України щодо діяльності Команди психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Безперечно, що в освітньому процесі ЗЗСО провідна роль належить вчителю та асистенту вчителя.

У Примірному Положенні про Команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти [4] визначено основні функції учасників команди, в тому числі й асистента вчителя. Він бере участь в організації освітнього процесу, адаптує освітнє середовище, навчальні матеріали з урахуванням індивідуальних особливостей дитини з ООП тощо.

Діяльність асистента вчителя досліджується низкою вітчизняних учених (А. Колупаєва, Е. Данілавічюте, С. Литовченко, С. Миронова та інші). Дослідниця А. Колупаєва підкреслює, що сучасна освітня філософія, зорієнтована на особистість дитини, ґрунтується на положенні, що батьки – її перші й головні вчителі. Дедалі більше педагогів з повагою ставляться до навчального процесу, який відбувається вдома, і будують свою роботу, враховуючи інтереси дітей та їхніх родин. У процесі навчання учнів з особливими потребами дуже важливо враховувати інтереси, пріоритети й турботи родин [1, с. 175].

Таким чином, свою діяльність асистент учителя повинен розпочати із роботи з батьками. У толерантній бесіді необхідно з'ясувати особливості нозології дитини з ООП, її орієнтування у соціальному просторі, захоплення, улюблені казкові персонажі, труднощі, що спостерігаються у пізнавальній сфері.

Посада асистента вчителя є надзвичайно важливою. За словами І. Луценко, її слід розглядати у контексті командної взаємодії фахівців, які вивчають

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

індивідуальні особливості, можливості та потреби дитини, прогнозують її траєкторію розвитку, розробляючи індивідуальну програму розвитку, та оцінюють її досягнення в усіх сферах розвитку. Основні завдання асистента вчителя загальноосвітнього навчального закладу з інклюзивним навчанням полягають в адаптації змісту та методів навчання до можливостей і потреб дитини з особливими освітніми потребами та застосування під час уроку системи додаткових заходів, спрямованих на опанування навчального матеріалу [2, с. 238].

Варто зазначити, що асистенти педагога виконують низку й інших завдань. Деякі із них.

Вони мають управляти певними спеціальними засобами, обладнанням і технологіями, якими користуються учні, що потребують допомоги, аби застосовувати це обладнання.

Їм може знадобитися збирати, організовувати й систематизовувати допоміжні матеріали (відповідно до вказівок вчителя) для більш, ніж одного учня. Отже, це вимагає високої організованості та можливості виконувати низку завдань одночасно [3, с.7].

Основне із завдань асистента вчителя – включити дитину в освітній процес, інтегрувати в учнівську спільноту, спланувати корекційно-розвиткову роботу.

Наше спостереження за діяльністю асистента вчителя у початкових класах показало, що він:

бере участь в організації ранкових зустрічей, знаючи фізичні особливості дитини з ООП;

створює разом із учителем навчальні осередки у класі;

здійснює підготовку засобів навчання;

планує разом із учителем методи навчання та добирає корекційно-розвивальні вправи та завдання;

здійснює індивідуальну роботу з дитиною із ООП у ресурсній кімнаті чи медіатеці.

Окрім вище зазначеного, варто зауважити, що асистент учителя є педагогічним працівником, значить, він удосконалює свою майстерність, бере участь у роботі Команди супроводу, налагоджує тісну співпрацю з батьками, з Інклюзивно-ресурсним центром; є активним учасником методичних семінарів, вебінарів.

Отже, нами окреслено деякі питання щодо ролі та завдань асистента вчителя в освітньому процесі ЗЗСО.

Література:

1. Колупаєва А.А., Данілавичюте Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі : навчально-методичний посібник. К. : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 192 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).

2. Луценко І. В. Роль асистента вчителя в організації навчально-виховного процесу у класі з інклюзивним навчанням. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2013. Вип. 4 (1). С. 234-243.

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

3.Огляд ролі асистентів учителів у канадських школах. Досвід провінцій Манітоба, Нова Шотландія та Альберта : посібник / Е. Чорнобой, О. Красюкова-Еннз. К. : Паливода А. В., 2012. 32 с.

4.Примірне Положення про Команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti>

УДК 373.3.091.26:373.3.016:3

КУЗЬМА-КАЧУР М.І.,
канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри
теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Однією з найбільш актуальних проблем розвитку сучасної освіти є створення нової системи оцінювання, яка дозволила б не тільки фіксувати досягнення педагогічних цілей здобувачів освіти, а й допомагала виявляти труднощі, що виникають при засвоєнні знань, з метою пошуку шляхів їх подолання. Особливості методики формульованого оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти полягають у комплексному використанні технік формульованого оцінювання (візуальних, схематично-графічних, комбінованих) та форм оцінювання (самооцінювання, взаємооцінювання).

При формульованому оцінюванні можна використати низку інтерактивних вправ, які розвивають мислення, сприяють розвиткові комунікації та навичок партнерської роботи. Проте слід звернути увагу на те, що в умовах накопичення та застосування в освітньому процесі інформаційних персональних засобів навчання, і, що особливо важливо, при онлайн-навчанні виникає потреба застосування інтерактивних вправ. Наведемо деякі з них.

Вправа *«Перевірка помилковості розуміння»*. Зміст виконання цієї вправи полягає в тому, що вчитель навмисне дає здобувачам освіти типові помилкові поняття або передбачувані помилкові судження. Потім просить їх висловити згоду або незгоду зі сказаним і пояснити свою точку зору. При виконанні цієї вправи можна використовувати звичайну дошку, проговорити судження усно, використовувати створену заздалегідь онлайн спільну дошку, спільний документ чи презентацію, онлайн картки тощо.

Наприклад, при вивченні теми *«Підводний світ океану»* (4 клас) [1] учням можна дати завдання:

- Прочитайте речення, висловіть свою думку щодо правильності його змісту: *«Жива природа впливає на неживу природу. Наприклад, рослини очищують повітря, збагачують його киснем»*.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>